

DE MEDICAMENTORVM
SIMPLICIVM DELECTV AC
CONSERVATIONE.

Simplicium genera.

MEDICAMENTA simplicia, aut omnis generis Plantæ sunt, earumq; partes, aut animalia & earum partes, aut Terræ genera, aut Lapidum, aut Metallorum, quæque ex eorum venis eruuntur, aut foдинis nascuntur, aut mari, salisive aquis aut dulcibus. Ex his autem quædam apud nos nascuntur, quædam aliunde adferuntur.

Nostratia, quo tempore, quo loco, & qua ratione colligi & reponi debeant, regulis quibusdam comprehendemus.

Peregrina verò, quomodo sint dignoscenda & diligenda docebimus: deinde (quia plerunque contingit, ut quæ ex locis remotioribus aduehūtur, magno emantur, eamque ob causam adulterentur, aut plurimum de sua generositate deperdant) sigillatim notas persequemur, quibus medicamenta illa rara, quæ facile adulterari solent, aut alioqui exoleta ad nos veniunt (tum quod sine villo delectu collecta sint, aut malè seruata, tum temporis diuturnitate euanida) à veris & synceris discerni possint, ne medicamenta ea parte deficiant, in qua plerunque maior illorum vis reposita est.

De Herbis Nostratibus.

QUÆ apud nos nascuntur Herbæ in montibus, collibus, & planis locis: ipsis montibus altissimis colligi debent, locisque Soli & vento expositis, paucis exceptis quæ collibus frequentiores, magisque odoratæ sunt, ut chamædrys & chamæpitys.

Quæ

Quæ verò locis planis duntaxat nascuntur, ea locis ficcioribus, & à lacubus & fluminibus procul distitis colligenda sunt, nisi riguis gaudeant, vt nymphaea, tribulus aquaticus, lens palustris & similes.

Cæterùm iam florentes, & semen quodammodo conficientes colligi debent cælo sereno, nullis per aliquot ante dies decidentibus pluuijs, nec etiam rore nimium madentes, nimioûe Solis calore retorridæ.

Deligédæ sunt succi plenæ, floridæ, fugiendæ gratiores, graciliores & marcidæ. Comæ ergò cum folijs & floribus sumendæ.

Siccentur in umbra loco ad Meridiem spectante, non humido, puluerisque & fumi experte.

Pyxidibus reponendæ, ne à prædictis offendi possint. Seruant suas vires annum vnum: itaque quotannis renouandæ, nisi si anno collectæ fuerint, cuius temperies admodum sicca fuerit pluuiarumque expertis: & cõtra subsequatur æstas admodum humida: tunc enim præstat his vt, quæ sicco illo anno superiore collectæ sint, quàm quæ subsequenti pluuioso.

De Herbis Peregrinis.

Q V O D ad Peregrinas herbas attinet, quæ apud Veteres in pretio erant, certisq; quibusdã locis nasceretur, ad quos nunc nõ datur accessus, eamq; ob causam non adferuntur: omni diligentia animaduertendum est, an apud nos nascantur: deinde an illis facultate respondeant, notisque à Dioscoride atq; alijs tum veteribus tum neotericis authoribus delineatis: an præterea natales conueniant, veluti si montes sint similes, quales hi erant in quibus nascebantur, quæ tantoperè ab illis laudabantur. His certè similes sunt in Italia multi, præsertim in Hetruria & Liguria, in quibus herbæ colliguntur nõ minus generosæ, quàm quæ è Creta, alijsue locis celebratis petebantur, præsertim si nec ver, nec æstas admodum pluuiata fuerit, obseruato scilicet tempore colligendi, & reponendi modo,

LIBER PRIMVS

modo, vt supra dictum est.

De herbis peregrinis quæ apud nos non nascuntur.

E A E herbæ quæ apud nos non crescunt, quasque omnino aliunde aduehi oportet, ex Medicorum scriptis, vsuque quotidiano, notis quibusdam generalibus facile cognosci possunt, è quibus deprehendere licet, num eæ plantæ collectæ fuerint loco, tempore, modoque conuenienti, tum etiam repositæ, ita vt nec temporis, nec loci, nec vecturæ ratione incòmodum vllum passæ sint; quod ex odore, sapore, & earum colore deprehenditur, si insuper folia & flores ipsarum cohæreant.

De Floribus.

F L O R E S qui in quotidianum vsum veniunt, magna ex parte apud nos nascuntur; colligunturque iam aperti, antequam marcescant, ijs locis in quibus ipsæ plantæ maximè celebres sunt. Siccantur & reponuntur vt ipsæ herbæ, durantque in sua facultate annum: singulis verò annis renouari debent, vt de Herbis dictum est.

Qui aliunde aduehuntur, ex odore, sapore, & nativo colore dignoscuntur: si præterea adhuc integri sint, nec còminuti, vel si nullû aliàs vitiû contraxerint.

De Seminibus.

S E M I N A nostratia ijs locis colligenda sunt, quibus præstantissimæ herbæ nascuntur, eo nempe tempore, quo de herbis dictum est, cum videlicet maturerunt, antè quàm decidant. Deligantur pleniora, non rugosa, & quæ odorem saporemque sui generis perfectissimum seruant. Siccantur vt herbæ, deinde vasculis vitratis aut sacculis reponuntur, locoque sicciore & humiditatis experte. Cæterum quæ certis regionibus celebrabantur (vt etiam ipsæ herbæ) his locis, si fieri potest, colligi debent, quæ proximè accedant ad eorû similitudinè, quæ à veteribus còmendabantur. Nostratia annum aut biennium durant.

Quæ

Quæ foris, & peregrinis regionibus adferuntur, considerare oportet, an notis respondeât à Medicis præscriptis, & in eorum cognitione exerceri, vt ex sapore & odore dignosci possint. Deligantur ea quæ corpulenta sunt, nec rugosa & cariosa.

De Fructibus.

FRUCTVS nostrates his locis colliguntur, vbi eorum plantæ sunt præstantissimæ. Colliguntur autem dum maturuerunt, antè quàm marcescant. Deliguntur pleniores & bene habiti. Siccantur sole aut clibano pro humiditatis illis innatæ ratione. Reponuntur armarijs, pyxidibus, & locis quo neque humor vllus, neque fumus, neq; puluis pertingere possit: & mutantur quotannis.

Fructus peregrini ex ipsorum notis particularibus dignoscuntur, eorumque præstantia illis ipsis cognoscitur signis, quibus etiam semina.

De Radicibus.

RADICES colligendæ sunt locis aptis, optimæ quæque, & præstantissimæ, fructu iam deperdito, & incipiente foliorum defluvio, cælo sereno; pluuiæ nanque illas imbecilliores reddunt, & humore crudo implent. Siccantur autem cùm integræ, scilicet quæ sunt exiguæ, vt valerianæ radix, asari, rusci, asparagi, & similium: tum in taleolas sectæ: tum etiam matrice exempta, & solo cortice reseruato: deinde filo traiectæ paruis interuallis ne sese contingant, suspenduntur loco suprâ recitato, donec probè siccatæ fuerint, veluti radices gentianæ, brionæ, carlinæ, centaurij maioris, & similium, quæ planè eodem modo quo herbæ reponuntur. Exiguæ radices in annû seruantur: Maiores in biennium. Mutandæ autem sunt intra id tempus, si anni temperies sicca fuerit: sin autem admodum humida fuerit, eo præsertim tempore quo radices colligendæ sunt, satius est illis vt quæ præcedente anno collectæ sint, modo ea qua dictum est

est

est ratione seruata sint.

Exotica Radices peculiaribus notis dignoscuntur: Deligenda autem sunt quæ saporem, odorem, & colorem sui generis perfectissimum habeant, quæq; sint bene habitæ, non cariosæ, non marcidæ, nec rugosæ si fieri possit.

De Succis.

S V C C I ex plantis eliciuntur, virentium & tenerorum foliorum cauliumue tritura, & manuum aut torcularis expressione. Horum statim ab expressione vsus est, adseruanturq; aut liquidi, aut siccati, aut cum saccharo mixti in modum Syrupi. Qui liquidi seruandi sunt, igne aut insolatione à crassioribus partibus repurgatur, & in phialam injiciuntur superfuso aliquantulo oleo. Qui sicci reponendi sunt, aut sole, aut igne probe siccantur: tum demum vasculis vitratis, aut pyxidibus reponuntur. Liquidi mutantur quotannis. Sicci verò & apud nos expressi, aut singulis annis, aut ad summum biennio.

Externi generatim dignoscuntur, aut odoris, saporis, coloris præstantia, aut si non puluerulenti sint, alio modo corrupti.

De Liqueoribus, Lachrymæ, & Gummi.

L I Q V O R E S, Lachrymæ, & Gummi quæ Medicis in vsu sunt, magna ex parte peregrina sunt. Nostra verò ex stirpibus adultioribus defluunt, aut ex succo prægnantibus exprimuntur.

Iisdem verò notis Peregrina cognoscuntur, quibus supra dictum est: eorum autem præstantia, aliorum quorundam collatione: quorum sigillatim mentionem faciemus, cum de simplicibus medicamentis agemus.

De Corticibus.

C O R T I C E S quibus Medici vtuntur, partim è fructibus, partim ex radicibus, partim ex ramis sumuntur, loco, tempore, & modo conuenienti, vt dictum est.

Peregrini prædictis rationibus dignoscuntur: de quibus

quibus etiã sigillatim agemus: de his præsertim, quæ in frequentiore vsu sunt.

De Lignis.

LIGNA magna ex parte peregrina sunt. Nostra autem ex arboribus adultis decerpenda sunt.

Peregrina particulatim tractabimus.

De Medicamentis ex Animalibus desumptis.

EX Animalibus integris, aut eorum partibus medicamenta sumuntur: Præferenda autem ea sunt, quæ ex Animalibus mediæ ætatis, bene pinguibus, beneq; habito corpore desumuntur. Quo modo autem præparentur & conferentur, postea dicemus.

De ijs quæ ex terra & aquis sumuntur, item de Metallicis, & Terris.

HOC Medicamentorum genus plerunque peregrinum est. Itaque de singulis quæ in maiore vsu sunt agemus, & alijs quibusdã, quæ cum aliunde adferantur, difficile cognoscuntur. Horum autem descriptionem dabimus ex antiquis Scriptoribus, easq; notas enumerabimus, quibus & eorum præstantia, & adulterium, si quæ sunt adulterina, facile deprehendatur, eaq; omnia ordine alphabetico trademus.

ACACIA planta est spinosa, è cuius fructu succus acacia exprimitur, quem, quoniam nõ habemus, non necesse est describere, sed in succedaneis, quid eius loco sumendum sit, dicemus. Manat & gummi ex ea spina, quod videtur gummi tragacanthæ vulgare, vt in eius historia dicemus.

Acorus teste Dioscoride folia fert iridis, radices non dissimiles, summo cespice sparsas, complicatas, geniculis interceptas, in obliquum actas, albicantes, gustu acres, &, vt Gal. ait, modicè amaras & odoratas. Optima est densa, candida, carie non exesa, plena, odorata. Cæterum omnes has ferè notas habet ea radix, quæ hodie vocatur calamus aromaticus. Hanc ob causam, hæc semper pro acoro sumenda est, siue

ea

ea quæ in Succedaneorum catalogo recensetur.

Adeps ex animali florente legitur. Eodem autem tempore non colligitur omnium animalium adeps, quod eodem tempore non pinguescant. Reponitur autem bene lotus, & ab omni cruento alijsque immunditijs repurgat^o, loco sicco ad Aquilones spectante: siue figulinis vasculis vitratis, folijs lauri ficcis co- uolutus, & obturatus: aut exemptis membranis diligenti- simè tritus, & duplici vase liquatus, fictili vitra- to bene obturato locis ficcis. Recens etiam & sine sale vsurpatur: & quando adipem absolutè reperies, fumes adipem recentem illius anni, & sine sale con- ditum, quia post illud tempus mutat qualitatem, alijsque præditus est facultatibus.

Aes qua ratione vrendum sit, vt eius in Medicina vsus esse possit, postea dicemus. Aes verò vstum illud est, quod Italarum vulgo Ferretto di spagna vocatur. Probatum rubrum, & quod tritum colore cinnabari- m imitatur.

Aloë succus plantæ eiusdem nominis notissima est. Eius apud Diosc. duo sunt genera: quoddam areno- sum, quod sedimentū purissimæ esse videtur: alterum iocinoris modo concretum, ex quo nomen vulgare sumpfit aloës hepaticæ. Eligi debet pinguis, synce- ra, calculorum & arenularum expers, nitida, rufi co- loris, friabilis, iocinoris modo coacta, facillè liquefcēs, & eximie amaritudinis. Improbatur nigra, difficilè li- quefcens. Adulteratur gummi, quod deprehenditur gustu: nam non valde amara est, neque tam validi o- doris, neque digitis friata ad minima vsque frustra res- soluitur. Nonnulli, teste Diosc. illā succo acaciæ adul- terant, quod maleficium gustu deprehenditur, minus enim amara est, magisque adstringit.

Aluminis apud veteres tria fuerunt genera, Liqui- dum, Rotundum, Scissile, quo dūtaxat vtimur sub no- mine vulgari aluminis plumæ. Cæterū quotiescunq;

in medicamento alicuius compositione alumen simpliciter reperitur, scissile intelligendum est, veluti omnium efficacissimum. Optimum est candidissimū, valde adstringens, graui odore, non lapidosum, non compactum, sed plerunque in capillamenta quædam canescentia dehiscens. Ex Aegypto adfertur. Adulteratur lapide Amiantho, sed gustu dignoscitur, quod non adstringat.

Præter iam recitata aluminū genera, factitia tria reperiuntur: nempe alumem facum, quod fit ex vini facibus Sole siccatis donec albescant, deinde vstis. Alumen catinum, quod fit è cineribus herbæ kali, seu sodæ vulgaris: Alumen scaiolæ, idque fit è lapide speculari, quem vulgò speculum asini vocant.

E factitijs etiam sunt alumen rocæ, & zucharinum: illud ex lapide candido, interdum sub rubro sæpius preparato: hoc verò ex alumine rocæ, saccharo, & oui albumine paratur. Aluminis liquidi & rotundi loco, satis commodè vsurpare possumus alumen rocæ.

Ambra citrina, Latinis succinum, Græcis ἡλιπετρον, & Arabibus carabe dicta, ex quorundam sententia nascitur è liquido bitumine, quod è littoribus defluens in mare, concrescit eo quo videmus modo. Reperitur in Germaniæ maritimis, procellis in littus prouoluta. Eius sunt aliquot genera: Fulua, quæ pellucida est, candida, & similibus alijs coloribus prædita: Candida verò, quod leuior sit, & odoratior, optima censeatur. Probatur ea quæ attritu calefacta, illico paleas, aliasque res minutas ad se trahat, & quæ accensa bituminis odorem reddit.

Ambra odorifera quæ ex Arabia fœlice, & India defertur; iuxta quorundam sententiam etiam ex bitumine nascitur, eodem quo ambra fulua Germanica modo. Hæc plerunque in ventre piscium reperitur, qui ea copiosius vorata moriuntur. Laudatur quæ circa eorum renes reperitur: improbat quæ in sto-

B macho

macho est: ea verò optima habetur, quæ nondum à piscibus deuorata est, tametsi in ipsis piscibus non aspernanda interdum reperiatur. Optima est quæ ex India aduecta fuluescit: post eam, quæ ex Arabia fœlici adfertur. Est etiam Factitia ex moscho, zibetho, ligno aloës, styrace & ladano: Odor auem rerum ex quibus fit, & color qui plerunque niger est, illam prodit: præterea aquæ imposta citiùs mollescit quàm natua.

Ammi hodie à nonnullis ostenditur, folijs fœniculo tenuioribus, caule gracili, umbella in qua candidi flores & semen minutissimum, cumino similis, non per omnia respondens veterum descriptioni. Pleriq; existimant, semen quoddam ex Hispanijs sub amomi nomine allatum, verum esse ammi, aut saltem eius loco vsurpari posse. Vide succedanea.

Amomi planta hodie Italiæ incognita est, ideo quæ plura non attinet hîc dicere: Eius succedaneum reperies ad libri calcem.

Aristolochiæ tria genera Dioscoridi recensentur, Rotunda, Longa, Clematidis. Rotunda hodie notissima, radicem habet rotundam rari modo, reliquasq; notas quas illi tribuit Dioscorides: Longa autem paucis adhuc cognita, quandoquidem ea quæ hodie pro Longa exhibetur vulgo, quibusdam est tertia species Clematidis dicta, quòd nò habeat radices quaternos digitos longas, velut Longa Dioscoridis, sed longissimas & graciles, quales Clematidis describuntur, tametsi (si Dioscoridis textus non est mendosus, ut aliqui existimant) folia semperuiui minoris non illi conueniant. Itaque quænam sit aristolochia Longa & Clematidis, dubitatur. Cùm verò Rotunda sit omnium efficacissima, eius vsus esse debet, quotiescunq; aristolochiæ nomen absolutè reperietur: imò etiam Longæ & Clematidis loco vsurpari potest. Vulgaris Longa omnium imbecillima est.

Arm o-

Armoniacum, Græcis & Latinis Ammoniaccū dictum, lachryma est ferulæ Dioscoridi. Notissimū est. Probatur bene coloratum, minutis glebis thuris similitudine, densum, syncerum, castoreum odore imitans, gustu amarum, ligni, calculorum, similibumque fordium expers.

Afa foetida, plantæ peregrinæ lachryma aut succus est. Sunt qui existiment sulphij succum esse in Media aut Syria nascentis, qui, teste Diosc. grati odoris non erat, vt armeniacus aut lybicus, quem nonnulli asam odoratam esse arbitrantur & belzoin officinarum: sed non conuenit. Nam Dioscorides hunc vt præstantissimum & efficacissimum laudat: Arabes verò asam foetidam calidiorem & potentiolem afferunt: Multò minus belzoin esse potest, quod tanta excalfaciendi vi præditum non est, quantam illi tribuit Galenus, dum laserpitij loco euphorbium non recens substituit. Aspalathum, quòd nondum habeamus, & in officinis prorsus sit incognitū, non describemus: sed ei⁹ succedaneū inter cætera recensebimus.

Auripigmentum metallica res est, aurum colore imitans. Eius apud Diosc. duo genera. Vnum è multis squamis, vt altera alteri imposita videatur, constat: Id, si purum fuerit, nec vlli materiæ permistum, optimum existimatur. Alterum colore sandarachæ, hoc est rubrum, glandis effigie. Deligendum ergo auro colore micans, è tenuibus squamis compactum, quod facillè finditur, & lapillis aut terræ permistum non est.

Ex auripigmento natiuo fit Artificiale, arsenicum videlicet & Reagal vulgo vocatum.

BALSAMO cum careamus, nulla eius hîc fiet mentio, sed eius succedaneū inter reliqua ponemus.

Bdellium lachryma est sarracenicæ arboris, inquit Dioscorides. Probatur gustu amarum, translucidum taurini glutinis modo, intus pingue, &, si tactu subi-

B 2 gitor

gitur, mollescens, ligni ac sordis expers, odore vnguis marini incensum. Facultate, secundum, est veluti siccum, resinofum, liuescens. Tertium est Indicum, sordidum, nigrum, grandioribus glebis in offas conuolutum. Adulteratur gummi: sed id minus est amarum, & suffitu minus odoratum. Ex eo quod in usu est, deligendum quod maxime accedit ad praedicti notas, donec praestantius aliquod aduehatur.

Bedeguar, Dioscoridi spina alba dicta, ex quorundam sententia ea est planta spinosa, quae folia habet longa, angusta, maculis albis distincta, capitula spinosa, & in his flores purpurascens: Nascitur in Hetruria locis montanis praesertim. Huic conueniunt omnes ferè notae à Diosc. traditae, ideo verae loco usurpari potest, aut illi substitui, ut infra dicemus.

Been album secundum quosdam polemonium est Dioscoridis, ea inquam planta quae radice constat cubitali, candida, caule geniculato, betonicae altitudo vocata non dissimili, ex quo dependent vesiculae seu folliculi quidam rotundi & candidi, folia polygono mari similia, maiora tamen & longiora, ex interuallis bina. Notissima est per Hetruriam.

Been rubrum, aliqui Dioscoridis tripoliu esse volunt: Pro hac ostendunt plantam quandam in maritimis nascentem, folijs glasti, magis virentibus longioribusque; caule per summa diuiso, flosculisque purpureis onusto; radice rubra, palmu longa & contorta. Been rubrum cum hac descriptione magis quadrat, quam album cum polemonia: donec tamen certius de ea iudicium statuatur, eius succedaneo utemur.

Belzoin gummi est arboris peregrinae (non autem Iaserpitium) agallochi forsitan, ut quorundam est opinio, quod vulgare est lignum aloes. Optimu censetur translucens, albis praeditum glebulis, thuris aemulum, rubescens, odore grato, & quando vritur xylo aloes odorem referens: hac enim ratione ab adulterino

terino

terino dignoscitur.

Berberis à Dioscoride spina acuta vocatur. Cæterum tametsi incertum est, an frutex ille sit spinosus qui Italici Crespino dicitur, an verò ea planta quæ passim in omnibus ferè sepibus nascitur, folijs incis, mespilo aroniæ similibus, an alia quædam planta: vulgari tamè berberi vti possumus, donec aliud statuatur.

Bitumen, Græcis ἀσφαλτος dictum, est veluti terræ adeps qui facillimè ignem concipit. duum est generum. Quod liquidum est vt oleum, vulgo petroleum vocatur, omnibus notum. Aliud densum picis modo quod, antequam concresecat, liquidum aquis supernatare solet: Huius generis est quod in Iudæa nascens peculiariter asphaltos dicitur: videtur autem id esse quod vulgo sic hodie vocatur. Eius verò probatio est vt purpuræ modo splendeat, sitque ponderosum, & validum odorem vibret. Nigrum autem & sordidum vitiosum est. Adulteratur pice, quod color niger indicat, & picis odor.

Quod Babylone natum naphtha vocatur, teste Dioscorido, bituminis candidi aut etiam nigri colatura est, Vis ei ignium rapax. Huius loco, quia ad nos non adfertur, nostro petroleo vti possumus: quemadmodum etiam asphalti loco, si dubium esset an asphaltus sit bitumen Iudaicum. Si quis autem asphalti modo densare velit, vase æneo aut ferreo illud coquet, & quia facile flammam concipit; flamma, panno lineo madente in vas ubi percoquitur demisso, extinguetur. Hac ratione concretum petroleum pro naphtha & asphaltu usurpari potest.

Quod in Apollonia Epirotarum nascitur, quod mistam bitumini picem redoleat, pissasphaltos appellatur, & mumia Arabum esse creditur, tametsi mumia etiam appellent, Confectionem quandam qua cadauera condiuntur. Factitia etiam est pissasphaltos, admixta pice bitumini.

B 3 Aliud

LIBER PRIMVS

Aliud porrò bituminis genus est lapidis modo induratum, veluti terra pharmacitis, aut ampelitis: Deinde quod instar fragmentorum ligni terra effossum, sed atrum vt carbo, multis locis reperitur: Multi præterea alij lapides & gummi bituminis naturam habent, quæ omnia breuitatis causa prætereo.

Bolus Armenia hodie duorū est generū: alterū Oriētale: alterū Nostras, quod multis locis nascitur vbi sunt ferri fodinæ. vtraq; rubricæ species est. Existimāt nonnulli bolū Orientalem ex Armenia aduehi, esseq; illam ipsam quam Galenus colore pallido, Arabes luteo, croco similem describunt. Cæterum cū illa sit rubra, vt dictum est, non abs re dubitatur, an sit bolus Armenia. Alij putāt veram esse terram Lemniam, quæ olim Capræ inagine signabatur, aut eam potius quæ Galeno rubrica Lemnia vocatur, à terra Lemnia differens, Nam rubrica manus inficit, terra verò minimè. Vt vt sit, existimamus alterā alterius loco vsur pari posse, vt postea dicemus. Nostrate vtī possumus in medicamentis foris applicandis.

Borax notum est officinis. Fit è lapide translucido borace dicto Nitri fossilis genere. Huius vsus est in medicamentis & Aurifabrorum officinis, quemadmodum apud veteres chryfocollæ. Hæc metallica erat & factitia. Metallica in aurarijs, argentarijs, & ærarijs fodinis reperiēbatur: præstantissima erat æraria, prasini coloris: sed & hodie adhuc in ærarijs fodinis reperitur, arenæ per se similis, aut materiæ metallicæ permixta, sed quæ abrasâ arenæ similitudinem gerit. Factitia, ex pueri vrina in æreo mortario trita pistillo æreo fiebat: Hæc Medicis in vsu fuit. Sunt etiamnum aliæ factitiæ, quæ Pictoribus tantū seruiūt.

CALAMVS aromaticus Dioscoridis hodie incognitus est, vulgaris autē calamus aromaticus, Acorum fortè est, vt iam diximus. De eo nunc plura non dicemus: sed Lectorem ad succedanea remittemus.

Cap.

Camphora, Arabibus Indicæ arboris lachryma est: Alijs verò, Indici bituminis genus. Ferunt Indos id bitumen quod ex camphora natiua stillat excoquere, quodque tenuissimarum est partium albescere, & sublatum operculo adhærere, caphuramque in hunc modum conformari, vt illâ videmus. Hinc fit vt Mercatores caphuræ bitumen plerunque admisceant: sed non ita candicat vt caphura illa modo iam dicto excocta. Eligatur alba, pellucida, sincera, valde odorata, quæ pani calido imposta madescit. Semine lini, aut milij, aut psyllij, aut pipere sepulta conseruatur, ne aëri exposita euanescat.

Cantharides officinis notæ sunt. Probatur in frumento inuentæ, versicolores, & quæ luteas in alis tranuersas lineas habent, corpore oblongo. Cribro, aut fictili vase conduntur, cuius os raro linteo subligatum deorsum vertitur, vt excepto habitu acetici quam acerrimi feruentis æstu examinentur. Postea siccantur, & pyxidibus ligneis, aut fictilibus vitratis reponuntur. Biennium durant.

Cardamomum Græcorum, quod est cordumeni Arabum, tamen multi dubitent quidnam sit. Illud tamen quod officinæ cardamomū maius appellant, cardamomi Græcorum loco vsurpari posse videtur, quia aromaticam quandam acrimoniam, nec non amaritudinem, quamuis obscuram, habet. Aliud verò est cardamomum Arabum à Græcorū cardamomo: Eiusque duo genera constituunt, maius, & minus, vtrumque nobis incognitum: nisi maius illud intelligatur, quod melligetam aut granum Paradisi nuncupant. Semē est angulosum, acre, linguam vellicās, non admodum aromaticum. Cardamomum minus officinarum nullo modo conuenit cum cardamomo minori Arabum, neque ad aliquod cardamomi genus referri potest: sed est melanthij genus, vt in eius historia dicemus.

B 4 Calsia

LIBER PRIMVS

Cassia Græcorū, vt ex Dioscoride & Galeno colligere licet, cinnamomum siue canella officinarum videtur, qua pro cassia commodè vti possumus. Præfertur longa, odorata, gustu cum acrimonia grato, rufescens: quod genus facillè reperiri potest.

Cassia Arabum, est cassia illa nigra solutiua vulgo notissima. Eligatur Alexandrina, amplis siliquis, grauis, quæ coccussa, clausis intus granis nõ strepat, cortice læui & purpurascente.

In Græcorum medicamentis, si cassia præscribatur, eius loco canella optima fumenda est: tum etiam in Arabum scriptis, vbi Græcorum remedia recensent: & ijs etiam medicamentis quæ corpus non soluunt. Sin autem remedia ab Arabibus descripta sint: aut in eum vsum præscripta, vt corpus purgent, cassia nigra vti debemus.

Castorium, castoris testes sunt. Eligi debet, inquit Diosc. qui ex vno principio committuntur, liquore intus veluti ceroso, odore graui & virus redolente, gustu acri, mordente, friabili, ac multis naturalibus tunicis circumdato. Adulteratur gummi ammoniaco cum castoris sanguine & castorio subactò, deinde in vesiculam coniecto & siccato. Deprehenditur fraus ex notis prædictis, tum etiã quòd factitij testes, ipsis natiuis, qui plerunque sunt exigui, ampliores sunt.

Centaurium duorum est generum, maius, & minus. Maius Dioscoridi folia iuglandis habet, oblonga, viridi brassicarum colore, in ambitu ferrata, caulem ceu rumicis, binum aut ternum cubitorum, multis ab radice adnatis, in quibus capita ceu papaueris, in rotunditate oblonga, flos ex cæruleo candicans, cyanio flori perquam similis, verum maior: semen in floribus compactum, quale in floribus in pappos euanescentibus esse solet: radix crassa, grauis, sesquicubitum longa, rubescens, succo prægnans rubescente, & cum adstrictione quadã & dulcedine, acri. Huius
radix

radix sub rhapontici nomine officinis notissima est. Centaurium minus passim nascitur, notissimumque est ex Dioscoridis præscriptione. Maioris radix in usu est: Minoris coma cum floribus & semine.

Cera notissima est. Optima est subfulua, modicè pinguis, pura, odorata, mellis habitum quadantenus referens. Secundum locum obtinet candicans, & suapte natura pinguis. Laudatur Pontica & Cretica.

Chalcitis metallica est, in venis ærarijs nata, mediæ inter misy & sory facultatis, quibus caremus. De his vide succidanea.

Cinnamomum Dioscoridis hodie incognitum plerique existimant, tamen non desunt qui in canellæ odoratoris capsulis facillè reperiri posse putent, quia Diosc. cinnamomi quædam genera cassiæ familia facit. Vtunque sit, canella optima, & cimamomi, & cassiæ loco usurpari potest, donec melius aliquid medicamentum quod substitui possit reperiatur.

Coagulum Leporis omnium præstantissimum est: deinde Hœdi & Hinnuli. Excipitur ante quàm ipsa animalia aliud quidquam præter lac maternum degustauerint. Vituli marini coagulum excipitur prius quàm cum matre ad prædam natare possit. Fumo aut sole exsiccata, & loco sicco seruantur. Annum vnum aut biennium durant.

Costus Dioscoridi radix est candida, leuis, eximia odoris suavitate, qualem Arabicum esse dicit: hic præcellit. Secundum locum sibi vendicat Indicus, crassus, leuis, vt ferula niger. Tertius est syriacus, grauis, colore buxeus, & odore nares feriens. Optimus est recens, albus, abundè plenus, densus, aridus, à teredinibus non erosus, sine graeolentia, gustu acuto ac linguam vellicans, & vt ait Galenus, aliquantulum amaro. Omnes ferè optimi costi notæ in angelicæ radice, quæ satis nota est, reperiuntur. Hinc fit vt nonnulli putent, eam pro vero costo substitui posse: vt

B 5 verum

LIBER PRIMVS

verum fateamur, præstat eam costi loco vsurpare, quàm costum vulgare officinarum, quod à iam dictis notis alienissimum est.

Croci cum multus sit vsus, & sanis, & in Medicina, cura adhibenda est vt optimus, recens, & syncerus deligatur. Nam varijs modis adulteratur: sed maleficium ex colore, odore, & pondere depræhenditur: siquidem adulteratus, nec verus eam coloris gratiam habet, sed obscurior est, neque odoratus vt recens, sed situm redolet, & ponderosus est. Cæterum qui luteos quosdam flores admistos habet, odore & gustu dignoscitur, tum etiam quod eam coloris venustatem in tingendo nõ habet, quam syncerus. Qui sapa subtilus est, sapore dulci, & colore obscuro est. Cui permixta lithargyros, iusto ponderosior est.

Cubebæ, quarum in officinis vsus, sunt fructus peregrinus, satis notus. Non sunt autem cubebæ Arabum, neque earum loco in Arabum præscriptionibus vsurpari debent, sed canella: arbitratur enim Serapio cubebas esse carpesium; ex Galeni sententia eas facultates cubebis tribuēs, quas Galenus carpesio tribuit, corticem cinnamomo similem esse asserens: imò cinnamomi loco carpesium maiore quantitate substitui voluit.

Curcuma Arabum, radix est officinis nota. Creditur cyperi genus esse, quod Dioscorides in India nasci asserit.

Cuscuta, Græcis & Recentioribus cassutha dicta, planta est capillaris, sine folijs, reliquas plantas inuoluens & enecans. Nota est. Deligenda est quæ in genista reperitur.

Cynoglossum vulgare omnibus notum, tamen si Dioscoridis cynoglossum non sit, à Plinio tamen inter cynoglossi genera descriptum putatur, & eadem cum illo habere facultates: quæ ob causam eius vsus esse potest.

Cyperus

Cyperus iuncus est triangularis, interdum quadrangularis, cubitalis aut maior, folia fert porracea, longiora & angustiora, in summo caude minuta, semen complectentia: radices, quarum in Medicina vsus, inter se coherentes, oleis oblongis similes, vel rotundæ, nigræ, suauis odore, & amaro gustu. Nasctur in palustribus. Duorum generum in Italia reperitur. Vnum exiguum, cui radices oleæ similes: hoc præfertur. Alterum maius, cuius radices inæquales & contortæ. Optima ea est radix, inquit Dioscorides, quæ grauior est, densa, plena, dura, aspera, odorata cum quadam acrimonia, qualis est cilicia, syriaca, & quæ à Cycladibus insulis petitur. Sic & hodie quæ ex Oriente aduehitur, melior est nostrate.

Aliud Cyperi genus in India nasci Dioscor. dicit, gingiberis effigie: quod croci modo tingit. Illud veterum curcuma esse non abs re plerique existimant.

DICTAMNUM, herba est in sola Creta nascentis, pulegio similis, sed maioribus folijs, cana lanugine pubescentibus. Florem nullum aut semen profert, inquit Dioscor. Theophrastus verò cæteri que Auctores & caulem illi tribuunt, & florem, & semen, vt manifestè videre licet in dictamno quod hodie ex Creta adfertur, cui quidè conueniunt reliquæ Dioscor. notæ, sed florem & semen profert.

Alia est planta, dictamnum album vulgo vocata, aliàs fraxinella, planè à dictamno Cretensi diuersa, quæ quamuis valde efficax sit, dictamno Cretensi substitui tamen non potest: hoc enim veteres intelligunt, cum absolutè dictamnum scribunt.

Diphyrges, aris veluti subsidens fax est, quæ ære cocto, & post aquæ frigidæ offusionem sublato, ima fornacum parte coherens reperitur. Est etiamnum aliud genus factitium, quod ex pyrite æroso fit lapide multos dies vt calx cremato, donec rubescat vt rubrica. Deinde sublato reponitur.

Ficbat

LIBER PRIMVS

Fiebat etiã è luti cuiusdam cyprij genere, hodie inu-
sitatum. Piora verò duo genera facilè reperiri pos-
sunt. Adulteratur ochra exusta, quæ vt diphryges ru-
bescit: Depræhenditur autem quod subitò linguam
non exsiccat, nec saporem æris reddit vt natium
diphryges.

Dragagantum, Græcis tragacantha, lachryma est,
quæ è radice plantæ cuiusdam spinosæ eiusdem nomi-
nis manans, concreuit. Præstat pellucens, læuis, gra-
cilis, sincera & subdulcis. Videtur ea esse, quæ vulgo
gummi Arabicum vocatur: Contra verò ea quæ tra-
gacantha dicitur, gummi acaciæ esse, vt supra in acacia
retulimus. Itaque cùm vires habeant similes, altera
alterius loco sumi potest.

ELATERIVM succus est è fructu cucumeris
fyluestris, plantæ notissimæ. Optimum est leue, non
ponderosum, cum candore leniter humectum, gustu
amarissimum, quodque lucernarum luminibus ob-
iectum facilè flagrat. Improbatur scabrû, turbidum,
porracei coloris, medium erui & cineris colorem re-
ferens, & graue. Sunt qui amyllum immisceant, vt can-
dorem ipsum imitentur, ponderosiusque sit. Abima-
tu ad decennium vtile est inquit Diosc. tametsi aliter
alij sentiant. Eius extrahendi ratio suo loco dicetur.

Ellebori duo sunt genera, album nimirum & ni-
grum. Album radicibus nititur multis, tenuibus, can-
didis, ab oblongo & exiguo capite exeuntibus cepa-
rum modo: folia fert plantaginis, caulem palmo al-
tiorum, cauum, tunicis conuolutum: satis notum est.
Deligendæ sunt radices summis montibus collectæ
tempore apto, candidæ, mediocriter extensæ, friabi-
les, carnosæ, nullum in frâgendo puluerem emitten-
tes, quæque sint medulla tenui, gustu feruente, nec
ramen id vehementer, quæ enim nimium acres sunt,
frangulant.

Elleborum nigrum folia habet viridia, platani si-
milia,

milia, minora, folijs sphondylii proxima, pluribus diuisuris incisa, nigriora, & crassiora, subaspera: caulis asper, flores ex candido purpurei, cotoneis similes, racematim cohærentes: in quibus est semen cnico simile: radicibus nigris, tenuibus, elleboro albo similibus, quarum duntaxat est vsus. Eligi debet bene nigrum, corpulentum, plenū, in quo tenuis sit medulla, acre gustu feruensque.

Elleborum nigrum quo hodie plerunq; vtuntur, non est iam descriptum: verum tamen etiam in Hetruria reperitur cum prædictis notis, tametsi rarò. Itaq; cura adhibenda est, vt id sumatur, quamuis nõ multum errent, qui in veri loco vtuntur vulgari.

Epithimum planta est cassuthæ similis, aut cassutha in thymo nascens, & illud cincinnis suis ambiès. Cùm autem hoc tempore thymi copiam non habeamus, caremus etiam epithymo. Illud enim quod vulgo in vsu est epithymbra est, quòd in thymbra, quæ thymi nomine vsurpatur, crescat. Hac autem hodie veri epithymi loco vti possumus: nam easdem facultates habet, aliquantò tamen debiliores. Quod ex Creta adfertur, epithymbra etiã videtur, epithimum enim non est, tametsi nostrate melior.

Esula, Græcis tithymalus dicitur. Sed veluti esula nomine tres plantæ intelliguntur, maior videlicet, minor, & rotunda: Sic etiã tithymali genera septem à Dioscoride alijsque pluribus describuntur. Esula maiore pytinfa Dioscoridis intelligenda est, & alscebram maius mesuæ: Esula minore, tithymalus cyparissias & alscebram minus: Esula rotunda, peplos: quæ omnes plantæ hodie sunt cognitæ. Cognoscendæ sunt etiam reliquæ tithymali species, præsertim characias, qui reliquis præferebatur, & Græcis erat in vsu. Hodie cognitus est, quemadmodũ & reliqua tithymalorum genera, his præsertim qui in his inuestigandis diligentiam aliquam adhibet: Nam omnes

LIBER PRIMVS

in Hetruria reperiuntur. Eorum descriptio, cum sit admodum prolixa, ex Dioscoride petenda est.

Eupatorium Græcorum, vulgaris agrimonia est. Eupatorium Auicennæ id esse creditur quod vulgo eupatorium appellant, folijs cannabis syluestris, & secundum aquas crescit: vulgo nota est. Eupatorium Mesuæ herba est amara, quibusdam camphorata, alijs herba giulia dicta, quæ Dioscoridis ageratum putatur. Cum itaque omnes hæ plantæ eupatorium appellantur, animaduertendum est ne indifferenter altera pro altera vsurpetur: Sed in Græcis compositionibus, agrimonix vsus est: In Auicenneis, Auicennæ: In Mesuæis, Mesuæ eupatorium vsurpandum est: singuli enim suo eupatorio peculiare ac diuersas facultates tribuunt.

Euphorbium est succus ex arbore ferulæ simili emanans. Duo eius genera Dioscoridi. Vnum sarcocollæ modo emicans, in granula concretum orobi magnitudine. Alterum veluti fax quædam est, imbecillius. Adulteratur sarcocollæ & gummi Arabici mistione, sed difficile experimentum, quod leui gustu os accensum diu detineat. Eligendum translucens. Recenti, quia viribus est violentis, non vtendum, sed annotino. Annis quatuor integrum seruari potest cum milio, fabis, aut lentibus ne elanguescat: quinto enim vel sexto anno vis eius exoluitur. Cæterum cum plerunque contingat vt ad nos magis aduehatur vetustate corruptum, quam recens; maior cura in eo adhibenda est.

Fel omne sumendum est ab animalibus mediæ ætatis, quæ neque famem, neque sitim passa, neque exercitio nimium defatigata sint, neque iræ nimium indulserint. Detractum à iecore, & præligatis filo vijs quibus & admittitur & egreditur bilis, in feruentem aquam demittitur aliquanto tempore, mox exemptum siccatur loco sicco, & reconditur. Siccatur etiam camino

minò suspensum nec aquæ feruenti demissum : Interdum eo utimur recenti iam primùm ab animali exempto, veluti felle gallorum, perdicum, piscium, & similium quæ faciliè comparari possunt, nec magno constant.

Flos æris grana quædam minutissima sunt panici effigie, rubentia æris modo, quæ exiliunt ac erumpunt, quando æs per cola funditur, & aqua pura & frigidissima affunditur. Faciliè reperiri potest in ararijs officinis. Optimus est friabilis, in attritu fuluescens, milij effigie, breuis, ponderosus, modicè splendens, gustu adstringens, qui delimatam æris scobem nõ recipit, qua sæpe adulteratur : Sed id faciliè depræhenditur dentium allisione, scobs enim non atteritur, sed dilatur.

GALANGA radix est nodulis scatens, intus & foris rubra, per internodia cõtorta, odorata, & acerrimi saporis, odore & figura quadam cyperi, vnde quibusdam cyperus Babylonicus putatur. Eligenda grauis, rubra, sapore acerrimo linguam vellicans. Adulteratur cyperi vulgaris radicibus repurgatis, & in aceto cum pipere maceratis : sed abrafo cortice fucus depræhenditur, nam pars interior neque galægæ acrimoniam neque saporem habet.

Galbanum ferulæ liquor est, vulgo notum est. Laudatur multis granulis constans, merum, thuris effigiem præbens, pingue, non lignosum, retinens non nihil seminis è sua ferula, graue odore, neque humidum neque aridum. Adulteratur resina, fabæ farina, & ammoniaco : quod ex notis iam dictis depræhenditur.

Gummi elemi quibusdam cedri lachryma est, aut oleæ Aethiopicæ, aut arboris ignotæ. Laudatur quæ resinosa est, stillis exilibus constans, leuis, valido odore & sapore.

HARMEI Græcis harmala dicta, rutæ genus est Dioscoridi descriptum in ruta Galatica. Quibusdam

dam dictamnium album vulgare creditur: non conuenit tamen illi semen subrufum & triagulare. Hanc ob causam eius succedaneo utimur, donec præstantius aliud reperiatur.

Hermodactylus radix est officinis nota. Variæ sunt opiniones cuiusnam plantæ radix sit à veteribus descriptæ. Verisimilior tamen eorum est sententia, qui colchici radicem esse existimant, tametsi Diosc. venenosam esse affirmet: nam medicamentorum purgantiu magna pars ferè est eiusmodi. Hermodactylum vnum idemq; esse & Græcis & Arabibus credimus: itaque huius nostræ radicis facultatibus freti, ea vtemur hermodactyli veteru loco. Probatur candidus, corpulentus, plenus, grauis, non cariosus.

Hypocistis plantula est cisti radicibus adnascens, sine folijs, floris punici similitudine antequam explicetur, multis capitulis aut tuberculis constans rotundis, semini plantæ ab Italis Grano d'India vocatæ similibus, candidis, herbaceis, aut rufis. Præfertur subrufa. Ex hypocistide liquor exprimitur præparaturq; vt postea dicemus. Animaduertendum est ne hypocistidis loco, colligatur planta aliquantulum ei similis, quæ vulgo cauda leonis vocatur, est enim orobanche Dioscoridis.

Hyssopum Græcorum herba est folijs & floribus origano similibus, hodie incognitum. Hyssopu mesuæ domesticum, est Hyssopum vulgare quod in hortis colitur. Syluestre nascitur in montibus, thymumq; vulgare est. Vtrumq; thymbræ species est, & hyssopo substitui potest, præsertim syluestre, thymu dictum.

I E C V R Lupi, cæterorumq; animalium, fumi debet ex ipsis animalibus nondum adultis, vinoque odorato lauari: deinde vasi impositum, furnoq; probe ficcatum, sed non exustum, vasis vitratis reponitur absinthio sicco inuolutum, ne putrescat.

L A C C A Arabum, Græcis cancamum dictum hodie

hodie nõ reperitur : ideoq; eius succedaneo vtendũ.

Ladanum liquor est, ex alterius cisthi ledon appellati folijs exsudans . Hodie & liquor & planta nota sunt. Optimum, minimeq; adulteratum, odoratum esse debet, subuiride, facîle mollescens , pingue, resinofum, arenularum aliarumq; sordium experts, quale in Cypro gignitur.

Lapis armenius, Italis verdazuro, quasi viride cæruleum dicas, tametsi ex Armenia nõ aduehatur: multi tamen existimant, eo qui ex Germania adfertur, vti nos posse, eo delecto qui est læuis colore, cæruleo, perquam æquabilis, & friabilis . Sed cùm nec eius magna sit copia, eius loco lapidẽ lazuli vsurpabim⁹.

Lapis lazuli, quem Græci cyaneum, Itali azuro oltramarino, hoc est, cæruleum transmarinum appellant, lapis est cærulei coloris, qui in ærarijs, argentarijs & aurarijs venis reperitur. Optimus est qui in aurarijs oritur, saturi coloris, maculas quasdam aureas stellarum modo radiantes habens, qualis is esse solet è quo fit color ille cæruleus . Huius vsus esse debet, magna cura adhibita, ne factitij pro eo sumantur; hos enim Pictoribus relinquere debemus, natiuoq; vti, postquam bene lotus erit vt dicemus.

Leuistico, quod Dioscorides ligusticum, Galenus libisticum nominat, quamuis pleræque plantæ multis partibus sint similes: nulla tamẽ adhuc reperta est, quæ eius omnibus notis respondeat. Itaque eius succedaneum cum reliquis vide.

Lignum aloës, Dioscoridi agallochum nominatum, lignum est quod ex India atque Arabia deportatur, varium, maculatum, odoratum, gustu adstringens cum quodam amarore; cortex eius corio similis, colore aliquantulum versicolore. Arabibus præfertur id quod ex India adfertur, crassum, nigrum, varium, solidũ, graue, sine candore, & quod ignibus impositum diu perdurat.

C Lignum

Lignum gutaiacum, quod nonnullis lignum sanctum dicitur, ebeni genus esse creditur. Optimū est graue, densum, interiore parte nigra, exteriorē & illam ambiente subflaua: cortice læui, firmiter hærente, ligni scobe, si manibus comprimatur, simul coherente, (quod pinguedinis eius indicium est) quod denique in sua decoctione multum odorem, saporem atque colorem relinquit: magnitudo autem aut paruitas fragmentorum non sunt tam magni momenti, quam notæ suprâ dictæ: sed in hac parte mediocritas laudari potest. Aduertendum est cortice nos uti seorsim, quem plerunque fraxini cortice adulterari contingit, aut similibus, qui tamen dignoscuntur sapore & odore quodam peculiari.

Lithargyros lapis est è plumbo factus; plumbum enim dum secunda fornace excoquitur aut solum, aut metallo aliquo permistū, partim in lithargyron, partim in plumbaginem vertitur. Duo sunt eius genera: vnum colore aureo: alterum argenteo: quod sit ut illud lithargyros auri, hoc lithargyros argenti nominetur. Inde verò hæc differentia nata est, quod alterum altero maiorem vim ignis passum sit. Lithargyrium auri præfertur: hodie notissimum.

MACIS nucis moschatæ exterior cortex est, in quo nux latet, quemadmodum auellana in suo putamine. Præfertur crassum, plenum, odoratum, sapore subacri; hodie notum.

Manna ros est, qui ex aëre in arbores, herbas, lapides, terramque decidens, densatur & cogitur in grana minuta. Præfertur calabra, præsertim quæ ex folijs arborum collecta est, quæ ex hoc dignoscitur, quod grano constet exiguo, translucente, graui, similis mastiches granulis, candidis, & gustu dulcibus & suauibus. Secundum locum obtinet quæ è ramis colligitur; Tertium quæ in lapidibus. Hæ crassiores sunt, & minus syncere, colore turbido. Syriaca si sit perfectè
gr-

granulata mastichæque assimilis, valde etiam probatur, dulcis, & recens. Cum iam exoleuit; floccorum bombacis refert imaginem, leuis concavaque est. Adulteratur amyli farina, rebusque similibus: sed maleficium facile deprehenditur. Insuper & ea quæ simul concrevit, saccharo & sena adulterata esse solet, ac croco, carthamiue flore tineta: verum gustu deprehenditur.

Manna thuris, sunt minutissimæ thuris micæ. Laudatur alba, pura, micarumque frequentia prædita. Sunt qui cribrata pini resina, ac polline, aut cortice thuris contusi adulterant: sed hæc igne deprehenduntur, nam adulterata non æqualiter flagrat incensa, nec ærii vaporem, sed fuliginosum & impurum expuit, variumque odorem habet. Hodie minutissimæ thuris micæ sunt in usu.

Marum, maiorana nobilior esse creditur, videturque ea mari loco substitui debere.

Mastichæ lentiscina resina est. Præfertur resplendens nitedulæ modo, & candore Hetruricæ ceræ similis, crassa, retorrída, odorata, friabilis; viridis inferior est. Adulteratur thuris resinæque pineæ nucis mistura.

Medulla ex florenti animali sumenda est, ut in adipe demonstravimus. Colligitur æstatis exitu, hyemis initio. Duo eius genera; Medulla ex ossibus: altera è spina, quæ multum inter se differunt, ideoque singulæ seorsum reponendæ. Preparatur reponiturque eodem quo in adipe diximus modo.

Mel optimum flavum, odore & sapore iucundo, acre, purum, syncerum, totum pellucens, tam sibi coherens ut continuitatē suam quasi linea longissima non intercillum seruet, si digito attollitur.

Melilotis flore est luteo, colore vicino croco, odorato. Laudatissima folijs constat minutissimis pinguisque: semen in siliquis teretibus profert rarum,

C 2 rotun-

rotundum, sinapī minus, colore luteo. Ex his manifestum est, eam quæ hodie in vsu est, non esse verã melilotum, non enim est odorata: nisi ex eius genere sit, quæ in Cápania nascitur, odore infirmo, vt ait Diosc. Diligētia itaq; adhibenda est vt vera habeatur. Hanc nonnulli trifolium illud esse arbitrantur, quod locis mōtosis, sterili solo, ad meridiem spectante nascitur: folijs ciceri similibus, minoribus, maculis quibusdam stellarum modo distinctis: flore luteo fuluēcente: semen exili siliqua, in cuspidem desinente, flauum continetur. Tota planta grauiissimo est odore, theriacæ proximo, quam Hetruriæ incolæ herba bachaia appellent, quod ea infantium vermes enecant.

Meum anetho caule & folijs simile, sed eo crassius, binũ plerunq; cubitorum altitudine attollitur; sparsis in obliquum profundumq; radicibus, longis, odoratis, tenuibus, linguam exalfacientibus. In altissimis Hetruriæ montibus hodie planta quædam reperitur planè cum hac descriptione conueniens.

Quã ob causam diligētes Pharmacopolæ hanc nosse discant, vulgariq; meo vti desinant. Quid verò, si reperiri non possit, substitui debeat, in succedaneis dicemus.

Mezereon, aut Dioscoridis thymelæa, quo nomine aliqui etiam chamæleam complectuntur: vtraq; nota est. Prior folijs & frutice lini aut linariæ similitudinem refert: Chamælea folia oleę habet, verũ minora.

Mofchus excrementum est cuiusdam animalis, certo anni tēpore circa eius vmbilicum veluti in tumorem quandam cōcretum. Melior est Orientalis, subflauus. Adulteratur quemadmodum & cætera quæ rara sunt: sed ex colore, odore & sapore dignoscitur, præterea etiam & pondere; nam multa admiscuntur in eo adulterando. Verũ cui syncerum & verum experientia cognitum est, ex his notis facillè fucum deprehendet.

Mumia

Mumia Arabum, compositio quædam est ex aloë, myrrha, croco, & balsamo; qua cadauera condiebant, deinde aliquantulo post tempore ex sepulchris eximebant, cum sanie quæ ex cadauere exsudauerat, seruabantque in usum medicum. Sed quia pice & bitumine corpora condiri etiam solebant: easdem illi facultates tribuunt quas Diosc. pissasphaltu, idemque efficere dicunt quod permixtum pici bitumen. Quod si verum est, cum neque veram mumiam, neque Diosc. pissasphaltum habeamus, arte confari potest ex pice bitumini permixta, ut in bitumine dictum est.

Muscus arborum, quem vulgo vsneam appellant, lanugo sicca est, in quercu, abiete, larice, multisque alijs arboribus nascens. Optimus est candidus & odoratus. Laudatur cedrinus, proximè populneus: Reliquis verò præfertur odoratus, albus, ut iam diximus.

Myrobalani Arabum differunt à myrobalano, hoc est nuce vnguentaria Dioscoridis, quam vulgus Ben appellat. Quinque generibus distinguuntur, videlicet in Citrinas seu flauas, Chebulas, Indas, Emblicas & bellericas.

Citrinæ laudantur multum flauæ, in viride inclinantes, densæ, graues, gummosæ, cortice crasso os paruum complectente.

Cepulæ siue chebulæ quo maiores eo meliores, nigrae, in rubrum inclinantes, graues, quæ aquæ impossitæ statim merguntur, cortice crasso.

Indæ optimæ sunt nigrae, substantia solida si frangantur, densæ, magnæ, graues sine ossibus.

Emblicæ sint magnæ, graues, densæ, carne multa, ossibus exiguis.

Bellericæ verò densæ, magnæ, graues, & cortice crasso. Quæ his notis carent, aut vetustate exoticæ sunt, aut aliud incommodum passæ sunt.

Myrrha Arabicæ arboris lachryma est. Huic tamen non quadrent omnes notæ à Dioscoride de-

LIBER PRIMVS

scriptæ, cùm tamen multis sit prædita bonis qualitatibus, existimant nonnulli pro vera posse usurpari. Eligenda est pinguis, resinosa, rubescens, densa, & splendens. Sunt qui affirmant storacem liquidã, qua officinæ vtuntur, stillaticium myrrhæ liquorem esse, qui stacte veteribus dicebatur. Quod nullo modo conuenit: nam storax liquida factitium potius quiddam videtur, cuius nullus vsus pro myrrhæ stacte esse debet. Quod verò de opocalpaso scribit Galenus, quòd myrrhæ similitudinem gerat, sed venenosum & exitiale sit, multosq; sua ætate mortuos esse, quòd in medicamentis opocalpasum pro myrrha assumpsissent, nemini nostra ætate cõtigisse audiuius. Quod magnum argumentum est, nos vera myrrha carere.

NIGELLA, quam Dioscorides gith aut melanthium nominat, herbula est exilibus furculis fruticans, binos dodrantes aut amplius altis; folijs minutis, aliquantulum ad senecionis similitudinem accedentibus, sed multò tenuioribus: capitulo in cacumine tenui, paruo, ceu papaueris, oblongo, intercurrentibus intus membranis, quibus semen includitur nigrum, acre, odoratum. Quæ hodie vtuntur nigella, non est verum melanthium, sed cumini forte syluestris apud Dioscoridem genus. Verùm hodie reperitur, sed non passim, itaque adhibenda est diligentia. Melanthij genus est, quod vulgo cardamomum minus creditur, nigellaque citrina vocatur, quæ, præter colorem, omnino cùm melanthio supra descripto conuenit: eius itaque vsus esse poterit veri melanthij loco, potius quàm vulgari nigella, quæ non est odorata, vt vera esse debet.

Nitri apud veteres multæ erant differentie, natiuum, factitium, & aphronitru, quod veluti nitri flos erat. Hodie vnicum habemus nitri genus, nempe boracem non excoctam, quæ quibusdam nitrum fossile est, eoque nitri loco vti possumus.

Salnitri

Salnitri, tamenſi proximè ad nitri naturam accedat, nullus tamen eius in medicina uſus eſſe poteſt, præfertim in his quæ intrò aſſumuntur. Nitri in ſuccedaneis etiam fiet mentio.

Nux moſchata, arboris Indicæ fructus eſt, perſicæ arbori (vt ſcribūt) ſimilis. In hac enim nux moſchata naſcitur maci ſuo inuoluta, veluti auellana membrana illa ſua exteriori. Macis inuolucro tegitur, quemadmodum & in alijs nucibus, putamè durum, quod in ſe nucem moſchatam continet qua utimur. Eligenda eſt recens, non exefa, grauis, ſucci plena, oleoſa, odorata.

OE S Y P V S eſt ſuccidarum lanarum pinguitudo, quam vulgo hyſſopum humidâ appellant: Cuius parandi ratio hæc eſt.

Succidæ lanæ molles è collo feminibusque aqua feruente macerantur, in eaque lauantur donec fordibus bene expreſſis, purgata extrahūtur, deinde aqua magno impetu lignea rude agitatur, aut vaſculo excepta in aliam ex alto infunditur, quò largiùs fordida ſpuma ſupernatet, qua diſſoluta, pingue ſupernatans aque, excipitur: ruruſus aqua agitatur, pingueque excipitur: & hoc deinceps tantisper fieri debet, dum conſumpta pinguitudine, nihil proſuſ ſpumæ extet. Collecta pinguitudo agitatur & aqua pura reſpergitur, perpetuoque ad Solem manibus miſcetur, donec candida ſpectetur, & aquam non amplius inficiat, tum in fictili vaſe denſo & bene cocto reconditur, & in cella locoſe frigido reponitur.

Opopanax ſuccus eſt effluens ex incifa radice aut caule panacis quod Dioſcoridi heracleum dicitur. Hodie cognita eſt planta & ipſe ſuccus, qui maximè probatur, quàm amariffimus; internè albus, aut ſubfuluus, foris colore croci, lauis, pinguis, friabilis, tener, ſtatim in aqua eliqueſcens, graui odore: Niger improbat ac mollis. Adulteratur ammoniaco, aut

C 4 cera:

gera: sed synceri experimentum est, si digitis in aqua friatus resoluatur & lactescat.

Opiū succus est è capitibus papaueris nigri. Duūm est generum, vnum ex capitibus & folijs expressum, Græcis meconium vocatur; illud ignauius. Alterum ex capitibus paululum incisis exstillans, verum est opium. Optimum est densum, graue, amarum, odoratu soporiferum, quod faciliè aqua dissoluitur, læue, candidum, neque asperum, neque grumosum, quod colatum non statim vt cera coëat, quod in Sole diffundatur, & admotum lucernis, clara luceat flamma, & extinctum odoris vim cōseruet. Adulteratur glaucio, hoc est nemitha, aut gummi, aut syluestris lactucæ succo. Verūm glaucio fucatum in dilutione croci colorem reddit; lactucæ succo deprauatum, inodorum est, & asperius: gummi vitiatum, infirmū est, & splendescit. Nec defunt qui adipem admisceant.

Origanum Dioscoridi trium est generum, heracleoticum, onitis, & syluestre: Quorum postremum copiosè in nostris maritimis nascitur: Reliqua duo cognita quidem sunt, sed rara. Tragoriganum est incognitum. Quod hodie in vsu est, ad nullum origani genus referri potest: primū quod in maritimis nascatur, vbi duntaxat cætera crescunt origana; deinde quod gustatum, linguam non vellicat vt reliqua origana. Adulterinum igitur erit organū, quia reliquis notis ita cum origano conuenit, vt gustu solo ferè distingui possit. Dada est opera vt legitimū habeatur, atque hoc reiiciendum. Verūm hodie ex Creta copiosè Venetias adfertur.

Orobus, siue eruum, illud est quod in Hetruria moco vocatur, vulgoque, cū sit notissimum, fertur. Hoc itaque vtendum, non alio. Aliud supradicto simile Creta adfertur orobus illic nōminatum, hoc nonnulli verū esse existimant: folijs est phasioli vulgaris, sed angustioribus, & minoribus: femine sub-
flauo:

flauo : quod cū difficilè reperiatur supradictò vtendum est.

PAPAUERIS apud Dioscoridem sex sunt genera. Primum syluestre rheas dictum omnibus notum. Alterum, candidum, capitibus oblongis, candidis, semine albo: hoc etiam notum. Tertium & Quartum, nigrum, è quibus colligitur opium : semine nigro ; vtrumque Dioscoride papauer syluestre etiam dicitur : & illud notum est . Quintum papauer corniculatum, sic dictum, quod caput non proferat, sed filiquam oblongam & rotundam in corniculi modum, florem luteum, vulgo notum. Sextum papauer spumeum vocatur, hoc incognitum est. Quoties papaueris simpliciter & sine adiectione mentio fit, semper domesticum, hoc est album intelligendum est.

Piper arbuscule in India nascētis fructus est: quæ inter initia vt ait Diosc. prælongum fructum veluti filiquam, quod piper longum vocamus, profert ; habet intus aliquid tenui milio simile, quod dehiscens filiquis racemorum in modum prodit. Eorum grana acerba candidum piper vocantur: matura vero, piper nigrum . Qui verò in Indiam nauigarunt. piperisq̃ue plantam viderunt, piper in planta bryonia simili nasci asserunt , diuersisq̃ue ex plantis longum & rotundum colligi. Nihil tamen interest. Nigrum eligi debet recens, grauissimum, plenum. Candidum præfertur, non rugosum, candidum, & graue. Longum optimum, quod , dum frangitur , solidum intus conspicitur & compactum, gustu acerrimo linguamq̃; mordens. Adulteratur longum herba simili: sed fucus deprehēditur, si in aquam immittatur; nam adulterinū liquefcit, legitimum verò solidū manet.

Pix è lignis pinguibus & resinosis fluit, præsertim è pino. Quibusdam tamen in locis, propter pini penuriam, ex picea, cedro, terebintho, cæterisq̃ue similibus cōgregatur eo quem infra dicemus modo. Pix

C 5 naualis

LIBER PRIMVS

naualis vulgo vocatur, estque duorum generum. Liquida & sicca. Liquida duorum item est generum. Vna que primum effluit, aque perquam similis, qua in Syria vtuntur in condiendis corporibus, & cedriam appellant, quod ex cedro fiat: nam pinos non habent. Altera, secundus est qui effluit liquor, qui vasculis collectus densatur aceto, sicque coactus, pix brutia appellatur, in hoc solum a priori differens, quod concreta sit, colore fusco, & pinguior: hac picabantur vtres vinarij. Pix arida, fit e liquida iterum cocta, huius sunt itidem duo genera: vnum quod visci modo lentescit; alterum siccum & friabile. Præter hæc, aliud quoddam genus reperitur, quod pisselæon appellant: exprimitur ex lana qua excepti sunt vapores elati sursum quamdiu pix coquitur. Præfertur quod ex pice brutia sit. Aliud picis genus zopissam vocabant ex derafa nauibus resina & cera constatam. Omnes hæc picis differentia reperitur. Liquida præfertur splendens, læuis, sincera. Sicca probatur pura, pinguis, odorata, subrufa, & resinosa. Improbatur adusta, fumum redolens, & acida. Probatur verò ea, cuius fragmētā splendent, quæ dentibus pressa lentescit, & gustu est suauis.

Pix græca pini alteriusue arboris resina est, aqua cocta, donec perduto natiuo odore, friabilis & arida reddatur: hæc colophonia vocatur, quod e Colophone adueheretur. Per colophoniam igitur semper pix græca intelligenda est, non quod resina incocta non etiam colophonia vocetur, sed quod in Medico vsu huiusmodi resinis non vtimur nisi coctis, aut raro admodum, præsertim cum liquidæ sunt.

Propolis in alueariorum foribus & rimis, cerosæ naturæ reperitur, eligi debet flaua, odorata, styracem referens, mollis, & mastiches more ductilis.

Pulmones animalium recentes & sicci vsurpantur. Sumantur ex animalibus pinguibus & robustis. Siccantur

antur exempta aspera arteria in vase figulino imposita clibano, & refrigerati, folijsque absinthij sicci involuti reponuntur, vt de icore dictum est.

R E S I N A liquor est ex pinu, picea, abiete, alijsq; similibus sponte profluens. Eius duplex est differentia. Vna liquida, veluti terebinthina ex terebintho, larigna è larice, quæ vulgaris Italiae est terebinthina: nam eius quæ è terebintho profluit copiam non habemus. Altera arida, vt quæ ex pinu exit & è fructu arborum resiniferarum, thuri similis. Ex liquidis terebinthina resinas omnes antecedit, candida, perlucida, vitreo colore & in cæruleum vergente, odorata, terebinthum olens. In huius locum successit, vt dictum est, larigna, quæ mellis colore & odore esse debet. Ex aridarum genere eligi debet odoratissima, translucens, non retorrída, neque nimium humida, friabilis, & quendam ceræ colorem præbens. Improbatur rubra, & dealbata. Ex his resinæ è picea & abiete ceteras antecedunt, & thus odore imitantur. Omnes hæ resinæ vno nomine pix græca vocantur, de qua superius.

Rha barbarum radix est inæqualiter crassa, nõ admodum longa, rheo pontico perquam similis colore & substantia. Eius tres sunt differentia. Vnum Indicum, omnium præstantissimum: Alterum Barbarum, secundum locum obtinens: Tertium Turcicum omnium ignauissimum. Laudatur subnigrum in rubrum inclinans, recens, graue pro raritate sua, confractum, ex rufo & glauco alternans, & croci modo tingens. Adulteratur, si aliquot diebus in aqua maceratur, vt facultas eximatur: fucus verò depræhenditur si in cõfracta ea varietas, quæ supra dicta est, non conspicitur, nec croci modo tingit, sed leuius est, & magis adstringit.

Rha ponticum, quod vulgo rheuponticum dicitur, radix est nigra, centaurio magno similis, sed minor

nor

LIBER PRIMVS

nor & rufior, sine odore, fungofa, leuis, quæ trita, manducataque colorem reddit pallidum, ad crocum inclinantem, à rhabarbaro duntaxat (vt nonnulli putant) solo loco in quo nascitur differens: nam rheum barbarum ex regione Meridionali aduehitur, rheum verò ponticum ex Septentrionali. Adhæc rheum ponticum radice constat longa & tenui: rhabarbarum autem crassa & breui. Aliquorum præterea opinio est, eam plantam quæ hodie in hortis feritur rumici similis, quæque rhabarbarum existimata est, verum esse rhaponticum; seseque expertos asserunt easdem quas rhabarbarum habere facultates, si detur dupla quantitate. Adfertur ad nos verum rhaponticum, non est autem ea quam supra centaurium maius esse diximus. Optimum habetur quod teredines non sensit, quod gustatu cum remissa adstrictione lentescat. Adulteratur decoctione: dignoscitur verò quod partes externæ non sint densæ & compactæ, verum rara substantia, & gustu nihil, aut minimum adstringens.

Ribes rubescentibus fruticat ramis, ad viride inclinantibus, teneris, sapore cum aliquantula aciditate dulci: folijs rotundis, latis & magnis: acinis gustu acidis. Ribes quo hodie vtuntur, tamen si omnes iam dictæ notæ illi quadrare non videantur; id tamen verò substitui posse existimamus.

Rubrica, synopsis Dioscoridi dicta, quod in Sinope vrbe venderetur, terra rubra est. Hodie ad nos ex ple-risque alijs locis aduehitur sub boli armeni nomine, cuius supra in bolo meminimus. Maximè probatur ex Dioscoridis sententia, grauis, densa, ad iecinoris imaginem vergens, calculorum expers, cõcolor, cum dissoluitur admodum fusilis. Bolum autem intelligimus nostratem.

Rubrica, qua hodie fabri vtuntur, aliud rubricæ genus est, fitque ex ochra cocta.

S A L, natius est & factitius. Natius vel in ter-
ra,

ra, vel ad mare ex aqua marina, vel in lacubus, vel in fluminibus, aut in fontibus. Natiui (quâuis variæ sint differentiæ, diuersisq̄ue locis reperiuntur) in vsum tamen medicum tres recepti sunt, videlicet sal ammoniacus, vulgo armeniacus dictus, sal gemmæ, & sal Indus. Ex his verò salem gemmæ duntaxat habemus, candidum, translucentem crysalli modo, estq̄ue sal fossilis. Sal armeniacus hodie dictus, nō est natiuus, sed factitiuus.

Ex eorū genere qui sponte in aquis generantur multæ sunt differentiæ. Qui in mari nascitur, & in scopulis reperitur ex spuma maris conflatus, spuma salis appellatur. Qui in Iudææ lacu gignitur, in quo & asphaltus nascitur, sodomeus vocatur, ab Arabibus sal naphtheticus, amarus est. Hoc caremus, quemadmodum & reliquis natiuis in lacubus aut fluminibus repertis.

Factitiuorum varia sunt genera, secundum materiam ex qua fiunt differentia. Nam alij ex aquis falsis generantur, veluti marinus, & qui ex fontibus fiunt, vt sal cōmunis: Alij ex cineribus, aliaūe materia, quemadmodum sal alcali, qui fit ex herba cali, ex qua etiā soda appellata conficitur; & vulgaris armeniacus qui in Alexandria fit in balneis.

Cæterum hodie pro efficacissimo in medicina sale gemmæ vtimur, qui fossilis est vt diximus, & in Germania alijsq̄ue locis eruitur. Præferitur deinde marinus, omnium infirmisimus est vulgaris.

Saccharum candi tametsi Auicenna interdum salem Indum appellet, inter sales tamen referendus non videtur.

Is præterea quē Dioscorides salis florem, aut rectius maris florem nominat, sali multum dissimilis est, nihil enim aliud est quàm pinguedo quædam crocei coloris mari, Nylo & alijs lacubus innatās: eo tamen hodie etiam caremus.

Qui

Qui propriè flos salis dicitur, in salis fodinis reperitur, & in ipsis etiam salignis velut pollen quidam crassiorẽ salẽ ambiens: tenuiorum multo est partium quàm sal, colore candidissimo, interdum cinereo, qui inferior est.

Sandaracha lapis est in metallicis venis, plerumque cum auripigmento nascens, rufa est, cinnabaris colore, non nihil ad luteum vergens, quæ cum vritur, fumum exhalar pallidum, sulphurisque virus redolet, tametsi non consumatur. Facile hodie legitima haberi potest: factitia tamen etiam fieri potest, si auripigmentum coquatur, donec cinnabaris colore contrahat, potestque veræ sandarachæ loco substitui. Sed animaduertendum est sandarachæ vocabulo apud Arabes vernicem intelligi, quæ nihil aliud est quàm gummi iuniperi, non autem prædictum lapidem. Itaque curam adhibeant Medici ne altera alterius loco indifferenter vtantur.

Sanguis, cuius in medicina vsus, ex multis animalibus colligitur dum adhuc ætate florèti sunt. Sanguis Hircinus in hunc modum paratur. Maturescente vna Hircus quadrimus, bene habitus, iugulatur, mediusque effluens sanguis fictili bene cocto excipitur: (nam primus tenuior, postremus crassior putatur) deinde coctus in aqua donec concreseat, arundine fissa secatur oblique & transversim, vt quod in eo aqueum est effluat, deinde linteo raro tectus Soli exponitur atque ita siccatur; curandum interea ne pluuijs aspergatur: deinde tritus vase vitreo, aut fictili vitrato bene obturato reponitur. Alij Hircum, diebus canicularibus, herbis calculum frangentibus nutriunt & vino albo odorato, donec vrina nigrescat, deinde iugulant, & in eum quem supra diximus modum præparant. Hoc præparationis genus etsi inutile non videatur, necessarium tamen non est, cum apud Græcos sanguinis Hirci non eo modo nutriti, etiam vsus fuerit: sed medicamenta

dicamenta calculum frangentia admiscebantur.

Sanguis Draconis, qui magno in usu est, cinnabaris Dioscoridis esse creditur; an verò metallicū quiddam sit, an aliud simile, nihil certi ex veteribus elicere possumus. Plerique recentiorum gummi esse arbitrantur, ex arbore sui generis stillans, vt terebinthina nostra vulgaris ex larice: colore est intentè rubro vt sanguis videatur, transparentis, friabilis; vulgo sanguinis draconis lachryma vocatur, ad eius differentiam qui pro sanguine draconis venditur, adulterinusque est, eamque ob causam rejiciendus. Sunt qui sanguinem draconis, achilleæ syderitidis succum defecatum siccatumque esse putent, cuius rei nullam habemus certitudinem: posset tamen sanguini draconis substitui, cum sit proximarum ei facultatum.

Sarcocolla lachryma est arboris in Perside nascentis, pollini thuris similis, colore cādido aut rufo, gustu amaro: Præfertur rufa, gustu amarissima. Adulteratur gummi, sed gustu depræhenditur, adulterina enim amara non est.

Satyrii nomen apud Arabes omnibus orchios generibus commune est, eaq; distinguunt in testiculos canis & testiculos vulpis: per vulpinos intelligentes, que propriè à Græcis satyria vocantur, radice bulbosa, mali magnitudine, foris fulua, intus candida. Hodie testiculi canini pro vulpinis, Dioscoridisq; satyrio sunt in usu: nam vero satyrio carere videmur: aut si habeamus, nondum tamen dignosci possunt inter tam multas testiculorum differentias, cum omnes, si cum descriptione conferantur, testiculi canis videantur: eis pro vero satyrio vti nos posse arbitramur. Hodie noti sunt. Radix superior, quæ maior & plenior est, Venerem stimulare: inferior verò, quæ mollior ac rugosior est, inhibere creditur.

Scammonium stillatius liquor est plantæ Græcis scammonia dictæ. Laudatur nitidum, rarum, leue, colore

LIBER PRIMVS

colore quàm simillimum taurino glutini, fungosum, tenuibus fistulis. Addunt nonnulli, vt linguæ tactu abescat: sed vt ait Dioscorides huic notæ fidendum non est, hoc enim euenit adulterato, quod admistum fit tithymali lacte: hæc autem nota longè certior est, nempe, si gustatu linguam non vrit, quemadmodum tithymalus. Adulteratur tithymali lacte & farina orobi, sed ex notis prædictis dignoscitur.

Scordium planta chamædry similis, hodie cognita. Huius in medicina vsus esse debet, non allij syluestris.

Scoria, Latinis recrementum appellata, differt à squamma. Scoria autem illud est quod à vena metallica dum coquitur excidit, quodque vbi metallum in catinum defluxit, ab eo detrahitur. Scoria itaque veluti metalli spuma est, tametsi etiam ab eo detrahatur in secunda coctura, cum videlicet argentum ab ære alijsue metallis separatur. Prima scoria grauissima est, quia aliquid adhuc metalli admisti habet, ideo secundò & tertio recoquitur, donec totum metallum exemptum sit, & scoria quæ subsidit leuissima est, & veluti spongia. Eximitur scoria ex venis auri, argenti, æris, plumbique candidi & nigri: Ex argenti verò viui, plumbique tertij generis, quod cinereo colore est, vena non detrahitur scoria: nam ex his prius effluit metallum, quæ vena adeo cocta fit vt scoria fieri possit. Omnis scoria nitida esse debet nigroque colore, ea excepta, quæ fit vbi argentum ab ære separatur (hæc enim vario colore esse solet) & scoria plumbi nigri quæ ad luteum colorem accedit, & tenuis est, plerumque vitri luteo colore tincti splendorem imitatur: tametsi etiam reperiatu plumbo nigro supernatans, quæ colore argenteo spectatur.

Scoria plumbea ea optima est teste Dioscoride, quæ ad luteum colorem accedit, & vitri splendorem imitatur, densa, fractu contumax, nihil plumbosum habens

bens, cerussam representans. Diligens pharmacopœus scorias requirere debet ex officinis metallicis vbi metallica excoquantur.

Serapinum, quod Græcis sagapenum nuncupatur, ferulaceæ herbæ succus est. Optimum est translucēs, fuluo forinsecus colore, & intus albo, nescio quid inter laser & galbanum redolens, gustu acri. His addit Mesue vt sit spissum, & leue, odore porri, facilè in aqua resolubile, quia quod has notas nō habet, adulteratum alijs gummis censetur. Præstantius est quod ex Oriente aduehitur, quàm quod aliunde.

Spica Celtica exigua planta est folia habens oblonga in extremo lata, florē luteum: ad radices multa exigua habet adnata spicis minutis similia: hæc cū radiculis, abiectis folijs, in vsu sunt & valde odorata. Adulterantur imposita herba simili: sed facilis cognitio; nam folia adnataque breuiora habet, candidior est, neque amara, neque odorata vti vera celtica spica est. Laudatur maximè recens, iucundi odoris, radice numerosa cohærens, non fragilis, & plena.

Spica nardi teste Galeno radix est, non spica. Nota est. Eligitur syriaca dicta, cuius hæ sunt notæ, vt fit breui spica, largam gerens comam, colore flaua, odorata, aliquātulum redolens cyperum, amaro sapore, linguam siccante, quæ diu in sua odoris gratia permaneat. Adulteratur stibio cum aqua aut palmeo vino ponderis causâ inspirato. Sed ex præcedentibus notis dignoscitur. Madefacta etiam vendi solet: quod vitium ex eo depræhenditur, quod candida sit spica, squalida, nulloque puluere obfita.

Spodium in æris fornacibus inuenitur, vbi & pompholyx, quæ Arabum thutia est. Fiunt ex fauillis è metallo, dum coquitur, emicantibus, & specie differunt: Nam spodium fit è partibus crassioribus, & in ærariarum officinarum pauimentis reperitur, ideo multum terræ colligit, & spurcitia refertur. Pom-

D pompholyx

pholyx fit è tenuissima fauilla quæ in altum euolat, & tecto fornicique adhærens, aquarum bullis simile prodit, quæ per pluuias inter veris initia erumpunt, colore albo, quæ in tenuissimum pollinique similem puluerem dissoluuntur. Similes habent facultates, sed pompholyx tenuiorum est partium. Hodie vtrumque cognitum & facile ex Italia & Germania, vbi sunt æriæ officinæ, haberi posset: sed his substitui possunt Dioscoridis antispodia, aut officinarum thutia vt in succedaneis dicemus.

Spodium Auicennæ fit ex arundinis radicibus, eiusque vsus est in ab Auicenna præscriptis medicamentis, nam antispodij genus est. Illud verò quod ex bouum similibusque animalium cruribus confectum officinæ vsupant, præstat reijcere, eiusque loco, aut Auicennæ aut Dioscoridis aliquo antispodij genere vti in his præsertim quæ intrò sumenda sunt medicamentis: in his verò quæ foris adhibentur, aut verò spodio, aut pompholyge, aut thutia officinarum præparata.

Squamma est quæ malleorum ictibus de metallis, dum adhuc candent, excutitur: verum enimverò ex ære duntaxat & ferro decutitur squamma.

Aeris squamma eligenda est rufa æris modo, crassa, aceti respersu ærugine contrahens, veluti ea est quæ ex ære rufo decutitur, & olim ex ære Cyprio. Improbatur tenuis, inualida, candida aut nigra.

Stomoma ferri squama est ex ferro decidens dum aqua extinguitur ad eius indurationem aliamue ob causam. Vtraque in fabricarum officinis reperitur.

Squinanthum, seu schoenu anthos, id est iunci odorati flos, omnibus notum est. Eligendum rufum, intento colore, recens, tenue, rubentibus fragmentis, quod manibus confricatum rose odorem emittit, ignea mordacitatis ad linguam. Olim planta ipsa cum floribus aduehebatur, vnde schoenu anthos nomen

nomen fumpfit; ideoque eligebatur floribus refer-
tum. Hodie tamen ad nos culmi duntaxat & radix
adferuntur. Itaque cura adhibenda est, ne alij culmi
his admisceantur, quod ex iam dictis notis depræ-
hendi potest.

Storax hodie duorum est generum. Vnum storax
calamita appellatur, Græcis simpliciter styrax. Alter-
rum storax liquidus qui myrrhæ stacte, quæ pinguis-
sima myrrhæ pars est, plerisque esse creditur; hoc ta-
men falsum esse depræhenditur in eo qui in officinis
est. Styrax calamita gumi est arboris malo cotoneæ
similis. Præfertur flauus, crassus, refinofus, albicanti-
bus grumis, quâ plurimum in sua odoris gratia per-
manens, qui, dum molliitur, melleum liquorem red-
dit. Deterior niger, friabilis, & furfurosus. Adultera-
tur ligni ipsius icobe, melle, cera, adipe odoribus im-
buto, & quibusdam alijs. Dignoscitur quod adulte-
ratus inualido sit odore; syncerus verò admodum
acer fit. Qui hodie officinis in vsu est, aliqua ex par-
te Dioscoridis descriptioni conuenit, eoq; vtendum
arbitramur, donec melior proponatur.

TAMARINDI fructus sunt arboris, vt vo-
lunt nonnulli, ex palmarum genere. Eius folia ad hy-
perici folia multum accedere cõspecta sunt, etiam si
à quibusdam salicis folia illi tribuatur. Fructus, cuius
hodie vsus, notus est. Probantur colore è nigro in ru-
fum languescente, teneri, multis villis intertexti, re-
centes, pingues, non retorridi, ex dulcibus acidi, &
vinoso sapore. Adulterantur prunorum carne, sed in
his nigredo est obscura, humentiores sunt, & pru-
norum odor & sapor illis inest. Seruantur in fictile
vitratum coacti, loco frigido & sicco.

Terra sigillata officinarum terra Lénia Diosc. & Ga-
lei esse debet: Hoc tempore duo terrarum genera
Constantinopoli adferuntur, vna rubescens in placen-
tulas quasdam exiguas formata characteribus Turci-

D 2 cis

cis signata: altera ex cineritio colore candicans, maioribus formata placentulis, characteribus ite signata Turcicis. Magno in pretio sunt apud Turcos, maximeque commendatur aduersus venena, neque facile earum copia haberi potest. Quæ Constantino-polim adferuntur, non è Lemno, sed alijs ex locis multoque longius disitis aduehuntur, itaque arbitrandum non est vllam ex iam dictis, terrâ Lemniam esse. Rufa, quibusdam è Lemno aduehi, veraque terra Lemnia esse creditur. Plerique bolus armeniam Orientalem veram esse terram Lemniam crediderunt. Sed nihil certi statuere possumus: magis tamen illi quadrare videntur terræ Lemniæ notæ, quâ duabus prædictis. Reperta est etiâ in Melita, terræ quoddam genus candidum, leue, quod à circumforaneis impostoribus veditur aduersus venena efficax. Itaque terræ Lemniæ loco commodè, aut bolus armenia ex Oriente petita, aut prædictarum aliqua sumi potest, tamen Turcicæ aduersus viperæ morsus non admodum efficaces sint, multoque minus quæ ex Melita adfertur. Verùm si bolus armenia aduersus viperæ morsus eam haberet vim quâ terræ Lemniæ tribuunt, terra Lemnia legitima sine controuersia esset, aut saltem illi securè substitui posset; & facile esset experimentum quemadmodum de Turcicis terris in canibus à viperæ demorsis periculum fecimus, nam quibus allium cum vino datum est, hi liberati sunt; quibus verò terræ supra recitatæ, hi mortui sunt, aut magna cum difficultate liberati.

Terræ sigillatæ officinarum, cum ne vna quidem nota Lemniæ quadret, nullus vsus esse potest, nisi in ijs duntaxat medicamentis quæ foris adhibentur: hæc enim nihil præter manifestarum qualitatum operationem desiderant.

Thlaspi, herbula est Dioscoridi angustis folijs, digitali longitudine, in terram versis, subpinguibus, in cacu-

ecumine diuifis: duſum dodrantum cauliculo, tenui,
non ſine adnaſcentibus ramis circa quos, folliculos
quofdam in latius ſe pandentes, & compreſſos inſtar
lentis, ſupremaq; parte fiſſos profert in quibus con-
tinetur ſemen naſturtio ſimile: flos albicat. Hodie
cognitum eſt, & quamuis in Hetruria rarum ſit, fa-
cile tamen aliunde aduehi poteſt. Dioſcorides aliud
thlaſpi genus ex Crateua deſcribit, latioribus folijs,
radicibus maioribus. Hoc frequentius eſt, poſſitque
prioris loco uſurpari.

Thuris cortex, qui ex arbore thurifera detrahitur,
preſertur pinguis, odoratus, recens, leuis, craſſus, ſine
membranis. Adulteratur admifto pini aut nucis eius
cortice: ſed horu index ignis eſt: ſiquidẽ thuris cor-
tex legitimus paulatim ardet, & cũ odoris fragrantia
vapore ei aculatur: adulteratus verò nequaquã incẽ-
ditur, ſed totus in fumum ſine odore conſumitur.

Thymum apud nos non creſcit. Planta quãdam
peregrina adfertur folijs exiguis, odoratis, flore pur-
puraſcente, quã proximẽ ad thymũ accedit: Eius ve-
rò cũ in Hetruria copia non ſit, utemur ſuccedaneo.

Trifolium, quod Gręci oxytriphylon, aut aſphal-
tion appellant quòd bitumẽ redoleat, multas habet
virgas tenues, cubitum aut amplius longas: folia
magna, acuminata, terna ſingulis germinationibus
exeuntia, quibus recenter enatis rutæ odor ineſt, ubi
autem adoleuerunt, bitumen olent: florem edit pur-
pureũ, ſemẽ latũ, hiriſutũ, ex altera extremitate exer-
tũ corniculi modo: radix lōga, tenuis, dura. Copioſẽ
naſcitur circa Elbam & Petram ſantam Hetruriã:
Huius uſus eſſe debet non trifolij pratensis, quod à
vero trifolio maximẽ differt à Græcis deſcripto.

Turbith plantę cuiuſdam lacte manantis radix eſt.
Hęc candida eſt, & alypi radix Dioſcoridis eſſe cre-
ditur; aut nigra, luteaũe, quam pityuſam pleriq; eſſe
arbitrantur. Verũ, utcunque ſit. præfertur hodie

D 3 candida

candida, quæ ex Syria adfertur, verumque turbith album esse creditur, aut ei substitui posse. Præfertur vacuum vt arundo, gummosum, cortice cinerico, plano, fractu facili. Adulteratur, in ducto foris gummi dissoluto: sed fractum fraudem detegit, nam nullum gummi in fragmentis apparet.

Thutia officinarum, veterum cadmia est. Gignitur in fornacibus ærarijs fuligine flatu egesta, veluti spodium, & pōpholix, quæ vera est Arabum thutia. Cadmia ex crasiore fit materia; quæ aut in sublime fertur, altioribusque fornacum locis infidet, vuarū modo concreta, botryitesque appellatur; aut ferreis virgis adhæret in hunc finem fornacibus applicatis: aut parietibus fornacum infidet, hæc placites nuncupatur. Hodie maiorem eius copiam habemus, quæ ferreis virgis adhæret, quam aliarum duarum, tametsi plurima adulterata reperiatur ex lapide quodam trito, & cū aqua aliove liquore, & sulphure in luti modum coacto virgisque; inducto deinde cocto. Dignoscitur colore qui non est ita fuliginosus neque ad cæruleum vergens vt in vera: tum ipsis granulis aut corpusculis, quæ veluti in vera simul cohærere non conspiciuntur: denique ipso pondere, nam vera & legitima multo grauior est adulterata.

Reperitur etiam aliud cadmiæ genus lapidis similitudine in ærarijs fodinis teste Galeno, tametsi Diosc. neget; imò hodie adhuc reperitur, hisque vsui est, qui auricalchum conficiunt. Melior est botryitis, quam rarò nostro hoc seculo videre contingit; aut quæ Alexandrina nuncupatur, hæc ea est quæ circum virgas aut rudes ferreas infidet, & modo iam dicto ab adulterata dignoscitur.

VALERIANA, quæ secundum quosdam Diosc. phu appellatur, hodie nota est. Eius duo genera reperiuntur. vna domestica & maior in hortis feritur: altera sylvestris & minor in agris sponte nascitur.

Maio-

*Adulterata
Thutia.*

*Adulterata
botryitis*

Maiores radices ad phlegma accedere creditur, eiusque loco substitui posse. In succedaneis alia simplicia enumerabimus, quæ ex Galeni sententia phlegma substitui possunt.

Vitriolum, quod Græcis calcanthum, Latinis atramentum futorium appellatur, duplex est: Factitium & Natium. Natium in terra venis, aut saxorum commissuris concretum reperitur: aut dum ex ijs guttatim distillat, partim ex ijs stiriarum instar dependet, partim in canalium fundum decedit.

Hodie aliud item genus in terræ superficie concretum reperitur, quod vulgo copparosa vocatur. Factitium etiam duplex est. Vnum quod in Cypri peculiariter fiebat ex aqua quadam manante ex foyos, chalcitidis, & misyos fodinis, atque in piscinas quadratas effusa, ibi sponte concresebat. Alterum fit decocta aqua in qua maduerit terra quædam atramentosa, ut hodie moris est in multis locis. Natium factitio præstantius est: ideo in eorum numerum copparosa Cypria referri potest, cum sit aliorum penuria.

Ex factitij generibus, Cyprium excellebat: cum verò defuit, vitriolum Romanum aut Siculum usurpari potest, veluti præstantissimum inter factitiorum genera.

D 4

DE